

Prvi del

POSLUŠANJE: KONTEKSTI IN IZZIVI GLEDE DRUŽINE

Kakor je navedeno v uvodu (št. 1– 4), se sinoda obrača na vse družine današnjega sveta, s čimer se pridružuje njihovem veselju, naporom in upanju. Številnim krščanskim družinam, ki so zveste svoji poklicanosti, je sinoda izrazila posebno priznanje in jih spodbudila, naj se še odločneje vključijo v čas »Cerkve v odpiranju svetu« (Chiesa in uscita). Pokažejo naj se kot nepogrešljiv dejavnik evangelizacije, da bodo tako hranile same sebe in družine v stiski s »hrepenenjem po družini«, ki je vedno živo in je osnova prepričanja, kako pomembno je »začeti pri družini«, če hočemo uspešno oznanjati bistvo evangelija.

Prenovljena pot, ki jo je začrtala izredna sinoda, je vključena v široki cerkveni kontekst, kakor ga je nakazal papež Frančišek v Apostolski spodbudi *Veselje evangelija*, začeni pri »življenjskih obrobjih«, s pastoralo, ki je prepoznavna kot »kultura srečanja«. Ta je sposobna prepoznati svobodno delovanje Gospoda tudi izven naših običajnih shem in brez pomislekov sprejeti vlogo »poljske bolnišnice« (ospedale del campo), ki veliko prispeva k oznanjevanju Božjega usmiljenja. Tem izzivom ustrezajo številke (odstavki, alineje) prvega dela *Sinodalnega poročila*. V njih so podani vidiki, ki ustvarjajo okvir konkretnih izhodišč glede realnega stanja družine, znotraj katerega je treba nadaljevati razmišljanje.

Vprašanja, ki sledijo v nadaljevanju in se nanašajo neposredno na prvi del *Sinodalnega poročila*, želijo posameznim škofovskim konferencam omogočiti dejanski realizem v njihovem razpravljanju. Tako bi se izognili, da bi bili njihovi odgovori ujeti v sheme in načrtovanja lastna pastoralni, ki je zgolj aplikacija doktrine in ne ustreza sklepom izrednega 38 sinodalnega zasedanja, s čimer bi se oddaljili od začrtane poti.

Družbeno-kulturni kontekst (št. 5–8)

1. Katere pobude obstajajo ali so načrtovane glede izzivov, ki jih družini povzročajo kulturna protislovja (prim. št. 6–7): tiste, ki so usmerjene v Božjo navzočnost v življenju družine; tiste, ki se posvečajo vzgoji in utrjevanju trdnih medsebojnih povezav; ki podpirajo družbene in gospodarske programe v korist družine; ki blažijo težave, povezane s skrbjo za otroke, stare in bolne člane družine; ki se spopadajo s specifičnim kulturnim kontekstom, v katerega je vpletena krajevna Cerkev?

2. Katere analitične oblike (instrumentarij) so uporabljene in kateri so najbolj pomembni izsledki (pozitivni ali nasprotni) glede antropoloških in kulturnih sprememb? (prim. št. 5) Ali je med rezultati mogoče zaznati splošne prvine kulturnega pluralizma?

3. Katere oblike – poleg oznanila in naznanila – izbira Cerkev, da bi bila blizu družinam v skrajno težavnih razmerah? (prim. št. 8) Katere vzgojne načrte uporablja, da bi jih preprečili? Kaj je mogoče storiti, da bi podprli in utrdili verne družine in zakonce, zveste svoji obljubi?

4. Kako se pastoralna dejavnost Cerkve odziva na širjenje kulturnega relativizma v sekularizirani družbi in posledično na dejstvo, da številni zavračajo vzorec družine, ki jo sestavljata mož in žena, združena v zakonski zvezi in odprta za sprejem življenja? Pomembnost čustvenega življenja (št. 9–10)

5. Kako in v katere dejavnosti so krščanske družine vključene kot pričevalke novim rodovom za program čustvene zrelosti? (št. 9–10) Kako je mogoče podpreti vzgojo duhovnikov glede na te vprašanje? Katere osebe s specifično usposobljenostjo so najbolj potrebne za to pastoralno delo. Izziv za pastoralo (št. 11)

6. Kakšen delež in s katerimi sredstvi je redna pastoralna družine namenjena oddaljenim? (št. 11) Katere dejavne smernice so na voljo za spodbujanje in vrednotenje »hrepenenja po družini«, ki ga je Stvarnik vsadil v srce vsakega človeka, zlasti mladega, tudi teh, ki živijo v razmerah, ki niso v skladu s krščanskim

pogledom na družino? Kako se ti odzivajo na prizadevanja Cerkve glede poslanstva do njih? Kako močno je med nekrščenimi mladimi zavedanje naravnega zakona in hrepenenje po družini?

Drugi del

POGLED, UPRT V KRISTUSA: EVANGELIJ DRUŽINE

Evangelij družine, ki ga Cerkev zvesto ohranja v brazdah zapisanega in posredovanega krščanskega razodetja, zahteva, da ga oznanjamo današnjemu svetu s prenovljenim veseljem in upanjem, svoj pogled pa nenehno upiramo v Jezusa Kristusa. Poklicanost in poslanstvo družine se v polnosti predstavljata v redu stvarjenja, ki je usmerjeno k odrešenju, kakor ga kot zaželenega povzema koncil: »Zakonci sami, ustvarjeni po podobi živega Boga in postavljeni v resnično dostojanstvo oseb, naj bodo končno združeni v enakem skupnem teženju, v istem mišljenju in vzajemni svetosti. Tako bodo hodili za Kristusom, začetnikom življenja in bodo v veselju in žrtvah svojega poklica s svojo zvesto ljubeznijo postali priče tiste skrivnostne ljubezni, ki jo je Gospod s svojo smrtjo in vstajenjem razodel svetu« (CS, 52; KKC 1533–1535).

V tej luči imajo vprašanja, ki jih izraža *Sinodalno poročilo*, namen v pastirjih in Božjem ljudstvu prebujati verodostojne in pogumne odgovore za prenovljeno oznanjevanje evangelija družine.

Pogled na Jezusa in Božja pedagogika v zgodovini odrešenja

Ko Cerkev sprejema povabilo papeža Frančiška, gleda na Kristusa v njegovi večni resnici in neizčrpni novosti, ki razsvetljuje tudi vsako družino. »Kristus je ‚večni evangelij‘ (Apd 14,6), »isti včeraj, danes in na veke« (Heb 13,8), a njegovo bogastvo in njegova lepota sta neizčrpna. Kristus je vedno mlad in trajen izvir novosti« (VE, 11).

7. Pogled na Kristusa odpira nove možnosti. »Kajti vsakokrat ko se vračamo k izviru krščanskega izkustva, se odpirajo nova pota in neslutene možnosti.« (št. 12) Kako je nauk Svetega pisma vključen v pastoralno delo z družinami? Do katere mere »pogled usmerjen v Kristusa« hrani pogumno in verodostojno družinsko pastoralno?

8. Katere vrednote zakona in družine vidijo mladi in zakonci uresničene v svojem življenju in v kakšni obliki? Ali obstajajo vrednote, ki jih lahko postavimo za zgled? (prim. št. 13) Katere so razsežnosti greha, ki se jih moramo varovati in jih premagati?

9. Kako je treba upoštevati človeški vzgojni pristop v skladu z Božjim pristopom, da bi bolje razumeli, kaj mora storiti pastorala Cerkve glede življenjskega dozorevanja fantov in deklet na poti v zakon? (št. 13)

10. Kaj je treba storiti, da bi pokazali veličino in lepoto daru nerazvezljivosti in bi tako prebudili željo, da bi ju živeli in vedno bolj krepili? (št. 14)

11. Kako lahko pomagamo razumeti, da nam odnos z Bogom omogoča premagovati slabosti, ki so prisotne tudi v zakonskih odnosih? (št. 14) Kako pričevati, da Božji blagoslov spremlja vsako pristno zakonsko skupnost? Kako pokazati, da zakramentalna milost podpira zakonce na njihovi življenjski poti?

Družina v Božjem odrešenjskem načrtu (št. 15–16)

Stvariteljska poklicanost k ljubezni med možem in ženo prejema svojo dopolnitev v velikonočni skrivnosti Kristusa Gospoda, ki se daruje brez pridržka in Cerkvi daje značaj njegovega skrivnostnega telesa. Krščanski zakon, ki zajema iz Kristusove milosti, tako za tiste, ki so nanjo poklicani, postaja pot, ki vodi izpopolnitvi ljubezni, to je k svetosti.

12. Kako je mogoče razumeti, da krščanski zakon ustreza prvotnemu Božjemu načrtu, da je torej izkustvo polnosti, ne pa omejitve? (prim. št. 13)

13. Kako razumeti, da je družina »domača Cerkev« (prim. C 11), subjekt in objekt evangelizacije v službi Božjega kraljestva?

14. Kako pospeševati zavest misijonarskega poslanstva družine?

Družina v cerkvenih dokumentih (št. 17–20)

Božje ljudstvo mora bolje poznati nauk Cerkve v vsem njegovem bogastvu. Pastirji, ki skrbijo za čredo, hranijo zakonsko duhovnost z nepretrganim poučevanjem. Ta duhovnost zori po zaslugi nenehnega poslušanja Božje besede, prejetanja zakramentov vere in dejanj ljubezni.

15. Krščanska družina živi v ljubečem pogledu Gospoda in v odnosu z njim raste kot resnična skupnost življenja in ljubezni. Kako razvijati družinsko duhovnost, kako družinam pomagati, da bodo prostor novega življenja v Kristusu? (prim. št. 21)

16. Kako razvijati in pospeševati katehetske pobude, ki bodo prispevale k spoznanju in pomagale živeti nauk Cerkve o družini, da bi tako premagale prepad med tem, kar živijo, in tem, kar izpovedujejo, in bi tako podpirale pot spreobrnjenja?

Nerazvezljivost zakona in veselje, da živimo skupaj (št. 21–22)

»Prava zakonska ljubezen je povzeta v Božjo ljubezen, usmerjata ter bogatita pa jo odrešitelska Kristusova moč ter zveličavno delovanje Cerkve. To dvojje naj bi zakonca učinkovito vodilo k Bogu in jima dajalo pomoč in oporo pri vzvišeni nalogi očeta in matere. Zato sta krščanska zakonca s posebnim zakramentom okrepljena in tako rekoč posvečena za dolžnosti in dostojanstvo svojega stanu. Ko v moči tega zakramenta spolnujeta svojo nalogo v zakonu in družini, prežeta s Kristusovim duhom, ki z vero, upanjem in ljubeznijo prešinja vse njuno življenje, tedaj bolj in bolj dosegata svojo popolnost in medsebojno posvečenje, s tem pa tudi skupno vedno bolj prispevata k povečevanju Boga« (CS, 48).

17. Katere pobude lahko vodijo ljudi k temu, da bi bolje razumeli vrednoto nerazvezljivosti in rodovitnosti zakona kot poti k polnosti osebne uresničitve? (prim. tč. 21)

18. Kako predstaviti družino kot prostor, ki je z mnogih vidikov edinstven za doseganje človeške sreče?

19. Drugi vatikanski koncil je ovrednotil naravni zakon in tako obnovil starodavno cerkveno izročilo. V kakšni obliki skuša škofijska pastoralna služba ovrednotiti to ljudsko modrost kot temelj za univerzalno kulturo in družbo? (prim. št. 22)

Resnica in lepota družine ter usmiljenje do ranjenih in slabotnih družin (tč. 23–28)

Ko smo premišljevali o lepoti uspešnih zakonov in urejenih družin ter ovrednotili velikodušno pričevanje tistih, ki so ostali zvesti obljubi, čeprav jih je njihov zakonec zapustil, so se pastirji, zbrani na škofovski sinodi, odprto in pogumno – vendar ne brez zaskrbljenosti in previdnosti – vprašali, kakšen odnos naj ima Cerkev do vernikov (katoličanov), ki so sklenili le civilni zakon, prav tako do tistih, ki preprosto živijo skupaj, in tistih, ki so se po veljavno sklenjenem cerkvenem zakonu ločili in se vnovič le civilno poročili. Zavedajoč se očitnih omejitev in nepopolnosti, obstoječih v tako različnih situacijah, so sinodalni očetje z odobravanjem sprejeli pogled papeža Frančiška, ki pravi, da »je treba, ne da bi zmanjšali vrednost

evangeljskega ideala, z usmiljenjem in potrpežljivostjo sprejemati možne stopnje rasti oseb, ki se gradijo dan za dnem« (VE, 44).

20. *Kako bi lahko ljudem pomagali razumeti, da Božje usmiljenje nikogar ne izključuje? Kako pokazati to resnico v pastoralnem delovanju Cerkve do družin, zlasti tistih, ki so ranjene in slabotne? (prim. tč. 28)*

21. *Kako naj verniki pokažejo osebam, ki še niso prišle do polnega razumevanja daru Kristusove ljubezni, da jih sprejemajo in jih spremljajo z zaupanjem, ne da bi se kakorkoli odrekli oznanilu evangeljskih zahtev? (prim. tč. 24)*

22. *Kaj je mogoče storiti, da bi v različnih oblikah skupnega življenja moškega in ženske, v katerih je mogoče prepoznati človeške vrednote, bili ti s strani Cerkve deležni spoštovanja, zaupanja in opogumljenja za rast v dobrem in opore, da bi prišli do polnosti spoznanja krščanskega zakona? (prim. tč. 25)*

Tretji del

SOOČENJE: PASTORALNE PERSPEKTIVE

Pri poglobljanju tretjega dela *Sinodalnega poročila* je pomembno, da sledimo poteku izredne sinode in orisu, ki je utemeljen na 2. vatikanskem koncilu in v nauku papeža Frančiška. Naloga škofovskih konferenc je, naj to delo nadaljujejo in pri tem na čim ustreznejši način vključujejo vse cerkvene dejavnike, konkretizirane v njihovem specifičnem kontekstu. Treba je storiti vse, da ne bi začeli od začetka, ampak naj se kot izhodiščna točka upošteva že opravljeno delo izredne sinode.

Oznanjujmo evangelij družine danes in v različnih življenjskih okoljih (št. 29–38)

V luči vloge družine in hkrati številnih in različnih izzivov, prisotnih v današnjem svetu, je sinoda poudarila pomembnost prenovljenega prizadevanja za jasno in značilno oznanjevanje evangelija družine.

23. *Kako je pri oblikovanju duhovnikov in drugih pastoralnih delavcev prisotna družinska razsežnost? Kako so v to vključene družine?*

24. *Ali se zavedamo, da hiter razvoj današnje družbe zahteva stalno pozornost glede (nove) govornice v pastoralni komunikaciji? Kako učinkovito pričevati o prioriteti milosti na način, da je družinsko življenje predstavljeno in živeto kot sprejemljivost za Svetega Duha?*

25. *Kako je mogoče pri oznanjevanju evangelija družine ustvariti pogoje, da bo vsaka družina oblikovana po Božjem načrtu in bo prepoznavna v svojem dostojanstvu in poslanstvu? Kakšno »pastoralno spreobrnjenje« in katere poglobitve je treba udejanjiti za doseg tega cilja?*

26. *Ali je v delu za družino prepoznavna pomembnost sodelovanja z družbenimi in političnimi ustanovami? Kako to poteka? Katera merila nas pri tem navdihujejo? Kakšno vlogo imajo lahko pri tem družinska združenja? Kako takšno sodelovanje lahko podpira tudi jasna zavrnitev kulturnih, gospodarskih in političnih procesov, ki ogrožajo družino?*

27. *Kako podpirati odnose med družino in družbo ter politiko v korist družine? Kako pospeševati podporo mednarodne skupnosti in držav družini? Vodimo zaročence na poti priprave na zakon (št. 39–40) Sinoda je priznala, da so bili v zadnjih letih storjeni koraki za ustrezno pripravo mladih za zakon. Poudarila je tudi, da se mora vse krščansko občestvo še bolj zavzemati ne samo v pripravi, ampak tudi v prvih letih (zakonskega in) družinskega življenja.*

28. Kako so programi priprave na zakon predstavljeni kot prepoznavanje poklicanosti in poslanstva družine pod vidikom vere v Kristusa? Ali so uresničeni kot prispevek za pristno eklezialno izkustvo? Kako jih prenoviti in izboljšati?

29. Kako je kateheza uvajanja v krščanstvo predstavljena kot odprtost za poklicanost in poslanstvo družine? Kateri koraki so pri tem najpomembnejši? Kako predstaviti odnos med krstom, evharistijo in zakonom? Kako prepoznavati katehumenatski in mistagoški značaj, ki ga tečajji (oblike) priprave na zakon morajo obsegati? Kako v pripravo na zakon vključiti krščansko skupnost?

Spremljajmo prva leta zakonskega življenja (št. 40)

30. Ali je tako v pripravi na poroko kot v spremljanju prvih let zakonskega življenja ustrezno ovrednoten pomemben prispevek pričevanj in podpore, ki ju morejo dati družine, družinska združenja in gibanja? Katera pozitivna izkustva glede tega lahko posredujete?

31. Na sinodalnih pogovorih je bilo izpostavljeno, da je treba pastoralo spremljanja zakoncev v prvih letih zakona še naprej dopolnjevati. Katere pomembne spodbude so že uresničene? Katere vidike je treba dopolniti na ravni župnije, škofije ter na ravni združenj in gibanj?

Pastoralna skrb za tiste, ki so zgolj civilno poročeni ali živijo v zunajzakonski zvezi (št. 41–43)

V sinodalnih pogovorih so bile poudarjene različnosti, ki izvirajo iz kulturnih in gospodarskih dejavnikov, v tradiciji ukoreninjene prakse, in težave mladih glede odločitve, ki jih zavezuje vse življenje.

32. Katera merila je treba upoštevati za pravilno prepoznavanje (razlikovanje) različnih situacij v luči cerkvenega nauka, ki uči, da so enost, nerazvezljivost in odprtost za življenje bistvene prvine krščanskega zakona?

33. Ali se je krščanska skupnost sposobna pastoralno vključiti v teh situacijah? Kako lahko pomaga pri prepoznavanju (razlikovanju) pozitivnih in negativnih elementov v življenju oseb, ki živijo v civilnem zakonu, da bi jih usmerila in podprla na poti rasti in spreobrnjenja k zakramentu zakona? Kako pomagati tistim, ki živijo v zunajzakonskih skupnostih, da se odločijo za poroko?

34. Kako posebej odgovoriti na vprašanja, ki jih postavljajo tradicionalne oblike zakona po stopnjah ali dogovori med družinama?

Skrb za razdrte družine (tiste, ki živijo ločeno; ločene, ki niso vnovič poročeni; ponovno poročene ločene; enostarševske družine) (tč. 44–54)

V sinodalnih razpravah je bila izražena potreba po ustrezni umetnosti pastoralnega spremljanja, da bomo »svojemu ravnanju dali zdravilen ritem ljubezni, s spoštljivim pogledom sočutja, ki pa hkrati ozdravlja, osvobaja in bodri k zorenju v krščanskem življenju« (Apostolska spodbuda *Veselje evangelija*, 169).

35. Ali je krščanska skupnost pripravljena skrbeti za ranjene družine, da bi tako izkusile Očetovo usmiljenje? Kako se krščanska skupnost lahko zavzema za odstranitev družbenih in gospodarskih dejavnikov, ki jih te situacije povzročajo? Katere korake smo že storili in katere je treba storiti, da bi podprli te dejavnosti in misijonarsko zavest, ki jo podpira?

36. Kako pospeševati prepoznavanje pastoralnih načrtov na ravni krajevnih Cerkev? Kako glede tega razviti dialog med raznimi delnimi Cerkvami »s Petrom in pod Petrom«?

37. Kako omogočiti po možnosti brezplačne, dostopnejše in dejavnejše postopke ugotavljanja ničnosti zakona? (št. 48)

38. Pastoralna skrb za osebe z istospolno usmerjenostjo (prejem zakramentov) v zvezi z ločenimi in vnovič poročenimi nalaga nadaljnjo poglobitev, pri čemer je treba upoštevati prakso pravoslavne Cerkve ter imeti pred očmi »razliko med objektivnim stanjem greha in olajšujočimi okoliščinami«. (tč. 52) Kakšne so perspektive, v katerih se moremo gibati? Kakšne so možne prakse? Katera priporočila lahko damo, da bi preprečili oblike nedovoljenih ali nekoristnih zadržkov?

39. Ali sedanji predpisi omogočajo veljavne odgovore na izzive, ki jih postavljajo mešani in medverski zakoni? Ali je treba upoštevati še druge dejavnike?

Pastoralna skrb za osebe z istospolno usmerjenostjo (št. 55–56)

Pastoralna skrb za osebe z istospolno usmerjenostjo je danes poseben izziv tudi zaradi načina, kako se izražajo njihove pravice v družbi.

40. Kako krščanska skupnost izkazuje pastoralno skrb družinam, ki imajo v svoji sredi osebe z istospolnim nagnjenjem? Kako v luči evangelija izvajati skrb za te osebe, pri čemer se moramo varovati kakršnekoli oblike krivične diskriminacije? Kako v takih okoliščinah tem osebam predložiti Božje oznanilo?

Posredovanje življenja in izziv upadanja rojstev (tč. 57–59)

Posredovanje življenja je bistveni element poklicanosti in poslanstva družine. »Zakonci naj se zavedajo, da so sodelavci ljubezni Boga Stvarnika in tako rekoč njegovi razlagalci. To je treba imeti kot njim lastno poslanstvo« (CS, 50).

41. Kateri najpomembnejši koraki so storjeni za učinkovito oznanjevanje in pospeševanje odprtosti za življenje, za lepoto in človeško dostojanstvo sprejetja materinstva in očetovstva v luči okrožnice bl. papeža Pavla VI. Posredovanje človeškega življenja (*Humanae vitae*)? Kako vzpostaviti tak dialog z znanostjo ter biomedicinskimi tehnologijami, da bo v prenosu življenja spoštovana človeška ekologija?

42. Velikodušno materinstvo in očetovstvo potrebuje strukture in sredstva. Ali krščanska skupnost živi dejavno solidarnost in subsidiarnost (na tem področju)? Kako? Ali je pogumno v predlogih, ki jih je treba sprejeti na družbeno-politični ravni? Kako spodbujati posvojitve in rejništvo kot odlično znamenje rodovitne velikodušnosti? Kako pospeševati skrb za otroke in njihovo spoštovanje?

43. Kristjan živi očetovstvo in materinstvo kot odgovor na poklicanost. Ali je ta poklicanost v katehezi ustrezno poudarjena? Kateri vzgojni programi so predloženi, da bi takšni programi usmerjali zavest poročenih? Ali se dovolj zavedamo posledic demografskih sprememb?

44. Kako se Cerkev zavzema, da bi premagali sramoto splava in učinkovito širili kulturo življenja? Izzivi vzgoje in vloge družine pri evangelizaciji (št. 60–61)

45. Vzgojno poslanstvo staršev ni vedno lahko. Ali so deležni solidarnosti in podpore krščanske skupnosti? Katere programe oblikovanja jim lahko priporočamo? Katere korake moramo storiti, da bo njihova vzgojna vloga priznana na družbeno-politični ravni?

46. Kako lahko krepimo zavedanje staršev in krščanskih družin, da je dolžnost prenosa vere bistvena razsežnost krščanske identitete?